

825

2-52

1938

Ո. ՀԵՆՐԻ

ԿԱՐՄՐԱՄՈՐԹՆԵՐԻ ԱՌԱՋՆՈՐԴԸ

ՅԵՄ
Հ-52

ՊԵՏՏՐՍ

Ո. ՇԵՆՐԻ

19 NOV 2011

8217
2-52

պ.

ԿԱՐՄՐԱՄՈՐԹՆԵՐԻ ԱՌԱՋ ՆՈՐԴԸ

Նկարները՝ Ֆ. ՊՈՒՆՇՉՈՒԿԻ

Ռուս. բարձառնեց՝ Ս. ՍՈՏՆԻԿՅԱՆ

8/8
18

3.07.1938

ՊԵՏՅՐԱՏ

ՀԼԿՅԵՄ ԿԿ ԿԻՑ, ՄԱՆԿԱՊԱՏԱՆԵԿԱԿԱՆ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ԲԱԺԻՆ
ՑԵՐԵՎԱՆ 1938

Ո. Հ Ե Ն Ր Ի

(1862—1910)

Հնարելու գարմանալի ձիրք ուներ նա: Մի անգամ իր փոքրիկ աղջկան գրել էր. «Հիշում ես դու ինձ: Յես Մուրգիլկան եմ, իմ անունս է Ալլիբիրոնտիֆոստիֆորնիկոֆուկոս: Յեթե դու յերկնքում ասող տեսնես և նախքան նրա մարելը կարողանաս տամնյոթ անգամ կրկնել անունս, դու կապույտ կովի հենց առաջին հետքի մեջ աղամանդե մի մատանի կգտնես: Կովը ձյունի վրա կքայլի — փոթորկից հետո — իսկ շուրջը պոմիդորի թփերի վրա ալ վարդեր կծաղկեն: Դե, մնաս բարև, ժամանակն է մեկնելու: Յես գնում եմ ծղրիդ հեծած»:

Յերեվակայական եյին թե կապույտ կովը և թե պոմիդորի թփի վրայի ալ վարդերը, բայց ավելի շատ անբնականն այն պարզ նախադասության մեջ յեղած հետեվյալ բառերն եյին՝ «ժամանակ» և «մեկնելու», վորովհետև այդ նամակը Ո. Հենրին գրել է տաժանակիր բանտում լեղած ժամանակ: Իր կյանքի այն մի քանի տարիները, վոր անց էր կացրել նա բանտարկյալի շերտավոր հագուստների մեջ, պատճառ յեղան, վոր Ո. Հենրին հռչակավոր գրող դառնալով, այնուհետև ամեն կերպ թաղցնի իր անցյալը: Այն կարճ մականունը, վոր ընտրել էր, պակաս խորհրդավոր չէր թվում, քան քսանութ տառից բաղկացած Մուրգիլիկի անունը:

9 818
39

Միայն Ո. Հենրիի մահից հետո բացվեցին նրա կենսագրութեան մի քանի մանրամասնութիւնները: Ո. Հենրիի իսկական անունը Վիլյամ Պորտեր եր: Նա ծնվել է Ամերիկայի մի խոլ քաղաքում, բժշկի աղքատ ընտանիքում: Նրա հայրը տարված էր ինչ-վոր ֆանտաստիկ մեքենաների ապարդիւն գյուտարարութեամբ: Հեռավոր ճանապարհորդութիւնների և նշանավոր արկածների յերազանքը դեռ փոքր հասակից գերել էր Վիլյամին: Տաս տարեկան հասակում կետորսութեանը նվիրվելու հաստատուն վճռով նա սնից փախավ: Նրան վերագարծրին: Յեւ շուտով Վիլյամը ստիպված պիտի գնար մարդկանց մեջ մտներ, վոր սովորական արհեստով իր համար հաց ձարեր:

Սկսվեց ծանր պայքարի ժամանակն ապրուստի համար: Իր ժամանակակից Զեկ Լոնդոնի նման Պորտերը փորձեց ամեն տեսակ արհեստներ: Սկզբում դեղատանն էր աշխատում իբրև աշակերտ. ավելի ուշ, ֆերմայում վորպես կովբոյ*) էր աշխատում, գրասենյակումն էր ծառայում, գծագրիչ էր, դերասան, լրագրավաճառ, բանկային գանձապահ: Վերջին պաշտոնը ճակատագրական դարձավ Պորտերի համար: Բանկում գեղձարարութիւնը բացվեց և այդ բանի մեջ անհիմն կերպով մեղադրեցին Պորտերին: Նա փախավ Հարավային Ամերիկա: Յերկար ժամանակ թափառական կյանք էր վարում այնտեղ. լեղավ Արգենտինայում և Պերույում, Գոնդուրասում և Մեքսիկայում, բայց կնոջ հիվանդութեան լուրը լսելով, վերագարձավ հայրենիք: Նրան տաժանակիր բանտարկութեան դատապարտեցին— հինգ տարի անտանելի զրկանքների և անորինակ անարգանքների: «Այստեղ թոքախտն ու ինքնասպանութիւնը նույնպես հաճախակի լեն, ինչպես հարբուխն ու պիկնիկը ձեզ մոտ, ազատութեան մեջ», գրում էր Պորտերը բանտից: Այստեղ փաթաթաթղթի կտորտանքի վրա գրեց իր առաջին

*) Կովբոյ—ձիավոր հովիվ:

պատմվածքը: Այդ պատմվածքը չտպեցին, սակայն քառասուն տարեկան Պորտերը դուրս յեկավ բանտից, հաստատ համոզված լինելով, վոր իր միակ կոչումը գրականութիւնն է:

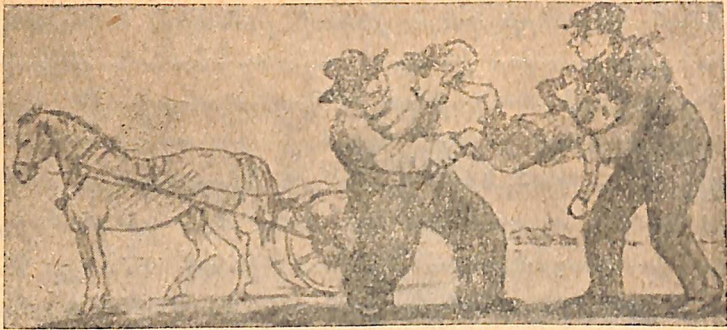
Իր կյանքի մնացած վոչ լրիվ տաս տարվա ընթացքում Ո. Հենրին գրեց յերեք հարյուր նորավեպ—կարճ ու գրավիչ պատմվածքներ: Ամեն մի պատմվածքի մեջ նա դնում էր իր արտասովոր ու ծանր կյանքի ընթացքում կուտակված բազմակողմանի գիտելիքների մի փոքր մասը:

Մի գրող, վոր գիտեր դեղահատեր փաթաթել և լաստ*) նետել, լրագրեր հարթել, թամքի վրա նստած հրացան արձակել, մի մարդ, վորն Ամերիկայի մայր ցամաքի ամենահեռավոր անկյուններն էր թափառել և ուշադրութեամբ դիտել կյանքը գավառական քաղաքներում և ֆերմաներում, նավահանգստներում և պլանտացիաներում, տափաստաններում և մայրաքաղաքներում, ակումբներում և բանտերում,— նա նոր հերոսներ տվեց գրականութեանը, և պատմեց նրանց մասին նոր լեզվով՝ հակիրճ, արտահայտիչ սուր ու ծաղրող:

«Ամբողջ կյանքն ինձ է պատկանում: Յես քաղում եմ նրանից այն, ինչ ուզում եմ և կիրագործեմ այնպես, ինչպես կարողանում եմ», այսպես էր գրում Ո. Հենրին իր գրքերից մեկում: Յեւ այդ նա կատարում էր այն արվեստով, վորը թափառական, պատահական արվեստների տեղ մարդուն Ամերիկայի առաջին նորավեպ գրողի տեղը նվաճեց:

Ս. ՌՈՍՎԻՆ

*) Լաստո—ողտապարան:

ԿԱՐՄՐԱՍՈՐՔՆԵՐԻ ԱՌԱՋՆՈՐԴԸ

Այդ կարծես նման էր մի շահավետ գործի... Սակայն, համբերեցեք— թողեք խոսքս վերջացնեմ:

— Մենք գտնվում ելինք այնտեղ, հարավում, Ալբարամալում, լերեմանկազողուծյան այդ գաղափարը մտավ մեր գլուխը: Այդ պատահեց, ինչպես Բիլլ Իրիսկոլլն էր հետազատում արտահայտվում, այն մոմենտին, լերք մեր միտքը ժամանակավորապես պղտորվեց: Սակայն այդ բանը հետո միայն պարզվեց:

Այդպես ուրեմն, այնտեղ մի փոքրիկ քաղաք կար, առփակ ինչպես մի բլիթ, և վորը կոչվում էր, իհարկե, վոչ ալ կերպ, բայց լեթե Սեմմիտ*):

Յես և Բիլլը միասին ունեցինք մոտ վեց հարյուր գոլլար, իսկ մեզ անհրաժեշտ էր ունենալ ելի մի լերկու հազար, վոր մի խարդախ գործ սկսելինք Արևմտյան Իլլինոյսում: Այդ գործը մենք լավ կշռադատեցինք՝ նստած հյուրանոցի սանդղավանդի վրա: Այդպիսի կիսաքաղաք-կիսազյուղերում սերը դեպի իրենց գավակները հավանորեն առանձնապես ուժեղ պիտի լինի, դատում ելինք մենք: Ահա թե ինչու, և ելի ալլ պատճառներով, ման-

*) Սեմմիտ— գաղաթ, բարձունք:

կազողուծյան նախագիծը իրագործելն այստեղ հազար անգամ ավելի խելքի մոտ բան էր, քան այն սահմաններում, ուր հասնում են թերթերը, վորոնք անմիջապես պատահարի վայրն են ուղարկում քաղաքացիական հազուստով իրենց լրահավաքներին: Իսկ Սեմմիտը, մենք գիտեցինք, վոր վոչ մի այլ սարսափելի բան չի կարող ուղարկել մեր դեմ, բայց լեթե մի զույգ կոնստերլներ*) և զուցե ելի մի քանի անպետք խուղարկու շուն և մի զույգ հայհուական հողված «Ֆերմերական շաբաթաթերթի» մեջ: Մի խոսքով, ըստ լերևույթին, ամեն ինչ բարեհաջող էր դասավորվում:

Իբրև զո՛ր մեզ համար նշել էլինք հայտնի քաղաքացի վոմն Եբենեզեր Դորսետի միակ վորդուն: Հայրն այդ քաղաքի պատվավոր վաշխառու սարդն էր և սկզբունքով հակառակ էր ամեն տեսակ հանգանակուծյունների և նվիրատվուծյունների:

Տղան տաս տարեկան էր: Նրա դեմքի վրա պեպեններից փոսեր ելին լերեվում, իսկ մազերի գույնը նման էր այն ամսագրի շապիկին, վոր գնում էք կայարանի կիսակի մոտով անցնելիս, լերք շտապում եք թռչել գնացքը:

Մենք Բիլլի հետ վորոշեցինք, վոր Եբենեզերը շարք ու փշուր կլինի, բայց ստիպված լերկու հազար դոլլար մինչև վերջին կուպեկը կհաշվի իր վորդու համար: Սակայն, համբերեցեք, թողեք մինչև վերջը պատմեմ:

Այդ քաղաքից լերկու մղոն հեռավորուծյան վրա լեղեմյու թփուտով ծածկված մի սար կար: Այդ սարի մեջ հակառակ կողմից մի քարայր կար: Ահա այդ քարայրի մեջ մենք մթերքի պաշար պատրաստեցինք:

Մի գեղեցիկ գիշեր Եբենեզեր Դորսետի տան մոտ կանգնեցրինք մեր միաձի կառքը: Տղան փողոցում թա-

*) Կոնստերլ— վոստիկան:

փառում եր և քարեր նետում դիմացի ցանկապատին նստած կատվի վրա:

— Ե՛յ, փոքրիկ,—ասաց Բիլլը—Կուզես կառքով գրոսնել և մի տոպրակ սառնաշաքար ստանալ:

Տղան քիչ եր մտում Բիլլի աչքին նետեր աղյուսի կտորը:

— Այդ մի հինգ հարյուր դոլլարով ապել կնստի ծերուկին,—ասաց Բիլլը և կառքից դուրս յեկավ:

Տղան թպրտում եր ինչպես մի թավշյա առջուկ: Հագիվ մեզ հաջողվեց գցել նրան կառքի հատակին և մենք քշեցինք: Տղային տարանք քարայր, իսկ ձին յեղեկնու թփուտի մեջ կապեցինք: Կառքը յես վերադարձրի յերեք մղոնի վրա գտնվող հարևան գյուղը, վորտեղ մենք վարձել ելինք այն, և այնտեղից վոտքով վերադարձա:

Բիլլը սպեղանու կտորներ եր կպցնում իր մարմնի ճանկրած ու կապտած տեղերին: Քարայրի մուտքը փակող մեծ քարի հետևը խարույկ եր վառվում: Տղան, մորաճուռակի*) պոչից պոկած յերկու փետուր ցցած իր շիկակարմիր գանգուրների մեջ, հետևում եր խարույկի վրա կախված թեյամանին: Յերք յես մոտեցա, նա ցույց տվեց իր կողքին դրած մահակը և ասաց.

— Անիծված սպիտակամորթ: Ինչպես ես համարձակվում մոտենալ հովիտների սարսափ կարմրամորթների առաջնորդի խարույկին:

— Վերջապես հանդարտվեց,—ասաց Բիլլը և վոլորելով վարտիքը նայում եր իր վոտքերի վրա գոյացած արջան լճացումներին:—Մենք հնդկացիներ ելինք խաղում: Յես ծեր գազանորսն եմ և գերի յեմ ընկել կարմրամորթների առաջնորդի մոտ: Լուսաբացին գանգամաշկա պիտի քերթեն: Մատանան տանի: Այս տղան կարգին աքացի յե խփում: Այո, սեր, տղան իրեն շատ լավ ե րզգում, կարծես թե յուղ ու մեղրի մեջ ե լվլվում: Այնքան

*) Մորաճուռակ—բազեյի նման մի թռչուն:

հետաքրքիր եր նրա համար քարայրում խարույկի մոտ գիշերելը, վոր բոլորովին մոռացավ, թե ինքը գերի յե: Անմիջապես անուն հնարեց ինձ համար—Ոձի Աչք, լրտես հայտարարեց ինձ և դատապարտեց մահվան՝ խարույկի գանդաղ կրակի վրա խորովելով: Մահապատիժը պիտի կատարվեր լուսաբացին, յերբ արշավից կվերադառնային նրա քաջարի մարտիկները:

Մենք նստեցինք ընթրելու: Տղան հացով ու ապուխտով յցրեց բերանը և սկսեց խոսել: Նա մի յերկար ճառարտասանեց, մոտավորապես այսպիսին.

— Այս լավ բան ե: Յես դեռ յերբեք խարույկի մոտ չեմ գիշերել: Բայց յես առաջ մի ձեռնասուն պառկամուկ ունեյի—սհ, վնրբան ծիծաղելի յեր նա: Յես տաս տարեկան եմ դառնում: Տանել չեմ կարողանում դպրոց հաճախելը: Մկները կերան Ջիմմի Տալբոտի չալ հավի տանվեց ձուն: Այստեղ անտառում իսկական հնդկացիներ լինում են: Ելի ապուխտ տվեք ինձ: Ճիշտ ե, վոր քամին ծառերի շարժումից ե առաջանում: Մենք հինգ հատ շուն ունեյինք: Քաղանորս, քիթդ ինչո՞ւ այդքան կարմիր ե: Հայրիկս մի կույտ դրամ ունի... Աստղերը տաք են: Յես նրան շաբաթ որը մի լավ ծեծեցի, Եդ Ուոկերին: Չեմ սիրում աղջիկներին... Իողոշները պետք ե պարանով վորսալ. ձեռքերով չի կարելի: Յեզներն ել են բառանչում: Վո՞չ: Ինչո՞ւ նաքինջը կլոր ե: Այնտեղ քարայրում դուք մահճակալներ ունեք: Ամոս Մուրեյին վեց մատ ունի. ճիշտ եմ ասում... Թուխակը խոսել գիտե, իսկ կապիկը կամ ձուկը չգիտեն... Ուրեմն, քանի՞ միավոր կա դյուժինի մեջ:

Ամեն մի հինգ ըսպեյից հետո նա հիշում եր, վոր ինքն արչունարբու հնդկացի յե, վերցնում եր իր փայտը, վոր հրացան եր պատկերացնում, և մատների ծայրերի վրա քարայրի մուտքի կողմն եր ուղեվորվում, վոր հսկի, արդյոք չեն գալիս ատելի սպիտակամորթների հետախույզ-

ները: Ժամանակ առ ժամանակ նա մարտական ճիշ եր
արձակում, վորից ծեր Գաղանորսը ցնցվում եր:

Հենց սկզբից տղան խուճապի մեջ եր գցել Բիլլին:

— Կարմրամորթները առաջնորդ,—ասացի,—կուզե՞ս
տուն վերադառնալ:

— Ինչո՞ւ համար,—պատասխանեց տղան,—տանը տը-
խուր ե: Չեմ սիրում գուրոց գնալ: Այսպես ավելի ուրախ ե—
խարույկի մոտ գիշերելը: Ոձի Աչքը դու ուզում ես ինձ
տուն տանել: Ե՛, հարկավոր չե:

— Լսվ,—ասացի,—մենք կմնանք դեռ այստեղ, քարայ-
րում:

— Ո՞ն, այդ հրաշալի յե,—ասում ե տղան: Սքանչե-
լի յե: Կյանքումս դեռ այսպես չեմ ուրախացել:

Ժամը տասնմեկին մոտ պառկեցինք քնելու: Մի
քանի վերմակ փռեցինք և կարմրամորթների առաջնոր-
դին մեր մեջտեղը պառկեցրինք:

Մենք չեյինք վախենում, թե նա կփախչի: Ուղիղ յե-
րեք ժամ չթողեց մեզ վոր քնենք: Ամեն քառորդ ժամը
մեկ նա վեր եր թռչում, վերցնում եր հրացանը և ճշում
իմ կամ Բիլլի ականջին. «Ս-ս-ս, ընկեր»: Հենց վոր մի
տեղ ճյուղը ձթթար, կամ տերևը խշշար,—նա վեր եր
թռչում: Վերջը յես քնեցի, բայց անհանգիստ քնով, և
յերագում տեսա, իբր թե մի շիկակարմիր ավազակ փախ-
ցրել ե ինձ և շղթալով ծառից կապել:

Լուսաբացին Բիլլի սոսկալի ճչոցից յես արթնացա:
Դա ճչոց չեր, և վոչ ել բացականչություն, կամ աղաղակ,
կամ վոռնոց, կամ մի նման բան, վոր փոքր ի շատ ե
վայել լիներ տղամարդու ձայնաթելերին: Դա մի անպար-
կեշտ, խուճապալին և ստորացուցիչ ճչոց էր մի կնոջ,
վոր տեսիլք եր տեսել կամ հազարոտնանի: Սոսկալի բան

և լուսաբացին, քարայրում լսել առողջ, կատաղի և ուժեղ
մի մարդու կանացի ճչոցը:

Վեր թռա, վոր տեսնեմ, թե ինչ ե պատահել: Կար-
մրամորթների առաջնորդը Բիլլին հեծած, մի ձեռքը խրել
եր նրա գանգուրների մեջ, մյուսով սուր դանակ բռնած.
այն դանակը, վորով մենք ապուխտն եյինք կտրտում:
Տղան նախորդ որը հայտարարած դատավճռի համաձայն,
պատրաստվում եր Բիլլի գանգամաշիք պոկել:

Դանակը խլեցի նրա ձեռքից և նորից պառկեցրի:
Բայց այդ բոպելից արդեն Բիլլի հավասարակշռությունը
խանգարվեց: Նա պառկած եր իր տեղում, բայց քանի դեռ
տղան մեր լերկուսի մեջտեղումն եր պառկած, Բիլլը աչք
չեր փակում: Յես մի քիչ ննջեցի:

Լուսաբացին մոտ հանկարծ հիշեցի, վոր կարմրամորթ-
ների առաջնորդն ինձ մեղմ կրակի վրա այրման եր դա-
տապարտել և վոր մահապատիժը պիտի լուսաբացին կա-
տարվեր: Յես չեյի շղայնանում և վոչ ել վախենում եյի,
սակայն վեր կացա ծխամորձս կպցրի և պատին հենվեցի:

— Ինչո՞ւ այդքան շուտ ես վեր կացել, Սեմ,—հարց-
րեց ինձ Բիլլը:

— Չգիտեմ իսկապես,—ասացի.—թիկունքս ինչ վոր
ցավում ե: Կարծում եմ, վոր ավելի թեթե ինձ կզգամ,
յեթե նստած մնամ:

— Ստո՞ւմ ես,—ասաց Բիլլը.—Դու վախենում ես:
Խարույկի վրա այրվելուն ես դատապարտված և վախե-
նում ես, թե տղան իրագործելու յե իր դատավճիռը: Յեվ
նա կաներ այդ, լեթե միայն հաջողվեր նրան լուցիկ գտնել:
Ի՞նչ սարսափելի բան ե, Սեմ: Մի՞թե վորևե մեկը կհամա-
ձայնվի դրամ վճարել, վոր հետ տան նրան այս սատա-
նային:

— Պարզ բան ե,—ասացի.—սրա նման տղան ամենա-
սիրալինն ե լինում սիրուց դողացող ծնողների համար: Դե,

ապա մի վեր կացեք առաջնորդի հետ միասին և նախա-
ճառով զբաղվեցեք, իսկ յես վերև կբարձրանամ: Այնուա-
մենայնիվ անհրաժեշտ է տեղազննություն կատարել:

Բարձրացա մեր փոքր սարի գագաթը, շրջակայքը
դիտեցի: Յես սպասում էյի, թե կտեսնեմ Մեամիաի կողմից
գուրս յեկած մանդաղներով ու յեղաններով զինված հազ-
թանդամ գյուղացիների մի խումբ, վորը պիտի վորոնեք
ստոր մանկագողերին: Սակայն, խաղաղ տեսարան բաց-
վեց առաջս. և այդ անմարդավայր շրջապատի վրա
կետի նման սեվին եր տալիս մի մարդ, վոր քայլում էր
մուգ շագանակագույն շորի լծած գուլթանի հետևից: Գետում
վոչ վոք կարթ չեր նետել: Սուրհանդակներ չեյին սլանում
այսուայն կողմ անմխիթար ծնողներին տեղեկություն հասց-
նելու համար: Ալարամի հարթության այն փոքրիկ կտորը,
վոր բացվում էր աչքերիս առաջ, գյուղական քնկոտ խա-
ղաղությամբ էր շնչում: «Մի գուցե,—մտածեցի յես,—
այնտեղ դեռ գլխի չեն ընկեր չգիտեն, վոր չար գայլերը
խաղաղ հարկի տակից փախցրել են անմեղ գառնուկին»:
— Տեր, ոգնիր գայլերին,—ասացի և իջա քարայր
նախաճաշելու:

Յերբ մոտեցա քարայրին, տեսա Բիլլը կուշ և յեկել
և մեջքը քարե պատին և հենել: Նա ծանր շնչում էր:
Տղան կանգնած էր Բիլլի առաջ և սպասնում էր կես
հնդրնկուզի չափ քար նետել նրա գլխին:

— Տաք կարտոֆիլ գցեց ոձիքիս մեջ,—բացատրեց
Բիլլը,— և այն վոտքով ձխեց ինձ վրա: Յես նրա ական-
ջին մի ապտակ հասցրի: Սեմ, ատրճանակ ունես:

Տղայից քարը խլեցի և մի կերպ հաշտեցրի նրանց:

— Դու դեռ քոնը կստանաս,—ասաց տղան Բիլլին:—

Վոչ վոք դեռ չի համարձակվել ձեռք տալ կարմրամորթ-
ների առաջնորդին: Զգուշացի՛ր:

Նախաճաշից հետո տղան գրպանից կաշվի մի կտոր

Կարմրամորթների առաջնորդը հեծել էր Բիլլին:

հանեց, վորի վրա թելեր եյին փաթաթած, և հետ տալով
այն դուրս գնաց քարայրից:

— Ել ինչ ե ուզում անել, — անհանգստացած ասաց
Բիլլը: — Սեմ, չէս կարծում արդոք, վոր նա պատրաստ-
վում ե փախչել:

— Մի վախենար, — ասացի. — նա ըստ յերեվույթին
մեծ տնասեր չէ: Սակայն մեզ անհրաժեշտ ե այդ փրկա-
գնին վերաբերող մի ծրագիր կազմել: Ըստ յերեվույթին
նրա անհայտացումն առանձին տազնապ չի առաջացրել:
Գուցե դեռ չգիտեն, թե նա կորել ե: Ծնողները կարող են
կարծել, թե վորեմի մորաքույր Ջենի կամ հարեվանների
մոտ ե գիշերել: Համենայն դեպս, ցերեկը կբացվի նրա
անհայտացումը: Մենք յերեկոյան դեմ հայտարարություն
պիտի հասցնենք նրա հորը. վոր տղան մեզ մոտ ե գըտ-
նըվում, և վոր նրան վերադարձնելու համար մենք ցան-
կանում ենք յերկու հազար ստանալ:

Հենց այդ ըոպելին մարտական մի աղաղակ լսեցինք.
նման այն աղաղակին, վոր արձակել եր Դավիդը*), յերբ
նա գլխովին շարդեց հայտնի ըմբշավարպետ Գոլիաֆին:
Այն իրը, վոր կարմրամորթների առաջնորդը հանեց իր
գրպանից, հենց պարսատիկն եր: Նա թափահարում եր այն
գլխի վերեվում:

Յես մի կողմ թեքվեցի և լսեցի ուժեղ հարվածի ձայնը
ու Բիլլի ծանր հառաչանքը, վոր նման եր ձիու հառաչանքի,
յերբ նրանից վերցնում եք թամբը: Հավիթի չափ մի
քար կպել եր Բիլլի ձախ ականջի հետեվը: Նա ձեռքերն
իրար գարկեց և ընկավ ուղղակի խարուչի մեջ՝ զբված
կաթասյի վրա, վորով աման լվանալու ջուր եր տաքանում:

Ստիպված ելի դուրս քաշել նրան այնտեղից և մոտ
կես ժամ սառը ջուր եյի ցանում նրա վրա:

*) Դավիդ — հրեական թագավոր, վորը համաձայն աստվա-
ծաշնչի ավանդության, պարսատիկից քարով սպանեց հսկա Գո-
լիաֆին:

Բիլլը կամաց-կամաց ուշքի յեկավ, նստեց ու շոշա-
փեց իր ձախ ականջի հետեվը:

— Սեմ, — ասաց նա. — գիտես, ով ե բերլիայի մեջ իմ
սիրելի հերոսը:

— Հանգստացիր, — ասացի. — իսկույն կառողջանաս:

— Հերովդես թագավորը*), — շարունակեց նա: Սեմ,
դու չէս հեռանա: Ինձ մենակ չէս թողնի:

Յես բռնեցի տղային ու թափահարեցի: Այնքան թա-
փահարեցի, մինչև վոր նրա պեպենները թրթռացին ինչ-
պես սիսեռը սկյուտեղի վրա:

— Յեթե դու քեզ կարգին չես պահի, — ասացի, —
անմիջապես տուն կտանեմ: Մարդավարի կպահես քեզ, թե
վոչ:

— Ձե վոր յես խաղում ելի, — ասաց տղան նեղա-
ցած: — Յես խփել չելի ուզում Գազանորսին: Իսկ ինչո՞ւ
առաջ նա ինձ խփեց: Լսիր, Ոձի Աչք, յես ինձ լավ կպա-
հեմ: Միայն թե ինձ տուն մի ուղարկի և թույլ տաւր ինձ,
վոր հետախույզ խաղամ:

— Չգիտեմ այդ ինչ իսող ե, — պատասխանեցի յես: —
Այդ միտեր Բիլլի հետ միասին կվորոշեք: Այսուր նա քո
խաղընկերը կլինի: Յես գործով մի տեղ պիտի գնամ: Դե,
այժմ բարեհաճիր անմիջապես մոտենալ նրան, ներողություն
խնդրել և հաշտվել նրա հետ: Ապա թե վոչ, անմիջապես
մտրը դեպի տուն:

Ստիպեցի նրան և Բիլլին իրար ձեռք սեղմել: Այ-
նուհետև Բիլլին մի կողմ քաշեցի և ասացի, վոր յես գը-
նում եմ Պոպլար-կոֆ — փոքրիկ գյուղը, — մեր քարայրից
յերեք մղոն հեռավորության վրա և այնտեղ կտեղեկանամ,

*) Հերովդես թագավորը — Պաղեստինի կառավարիչ: Ինչ-
պես ասում ե աստվածաշնչի ավանդությունը, լսելով, վոր Յե-
րուսաղ. մում ծնվել ե «հրեական թագավորը» (Քրիստոս), նա հրա-
ժայեց մի գիշերվա մեջ վոչնչացնել քաղաքի բոլոր նորածին
աղա զավակներին:

Թե Սեմմիտում ինչպես են վերաբերվել տղան փախցնելուն: Յենթադրում եյի նույնպես, վոր նպատակահարմար կլիներ նախորոք մի նամակ ուղարկել ծեր Դորսետին, փրկագին պահանջելով նրանից և նշելով, թե ինչ ձեկով պիտի վճարի այն:

— Սեմ, քեզ հայտնի յե,—ասաց Բիլլը,—վոր յես հետ չեմ մնացել քեզնից և աչք չեմ թարթել վոչ յերկրաշարժի ժամանակ, վոչ կրակում, վոչ ջրում: Պոկերը*), դինամիտի պայթյունները, վոստիկանների խուզարկությունները, գնացքների թալանումը և ցիկլոնները չեն կարողացել բաժանել մեզ իրարից: Յես չգիտեյի, թե ինչ բան է վախը մինչև անիծված այն որը, յերբ փախցրինք այս սատանի ճուտին, այդ յերկոտանի հրթիռին, սատանան քրքրի նրան: Նա իմ մեջ խուճապ առաջացրեց: Սեմ, դու ինձ յերկար ժամանակով նրա հետ մենակ չես թողնի:

— Յերեկոյան դեմ կվերագառնամ,—ասացի:—Զվարճացրու նրան մի կերպ և զբողոքու մինչև վերադարձ: Դե, իսկ այժմ, յեկ մի նամակ շարագրենք ծեր Դորսետին:

Մտտիտ և թուղթ ճարեցինք և սկսեցինք շարագրել նամակը: Կարմրամորթների առաջնորդը վերմակի մեջ փաթաթված քայլում եր քարայրի առաջ, պաշտպանելով նրա մուտքը: Բիլլն արտասուքն աչքերին ազաչում եր ինձ իջեցնել աղայի փրկագնի գումարը մինչև մեկ ու կես հազար գոլլար յերկու հազարի փոխարեն:

— Յես փորձ չեմ անում,—ասում եր նա,—նվագեցնել հայրական սիրո և նվիրվածության բարձր զգացմունքը: սակայն չե՞ վոր մենք մարդկանց հետ գործ ունենք: Մարդը միմիայն մարդ է և վոչ ալելին: Բայց դե չի կարելի պահանջել մարդուց, վոր նա յերկու հազար գոլլար դեն ձգի քառասուն ֆունտ կշիռ ունեցող պեպենտոտ վայրի կատվի համար: Այդ հակառակ է մարդու բնությանը:

*) Պոկեր—մոլեգին թղթախաղ:

Մեկ ու կես հազարի ուսկ ելի կարելի յե անել: Տարբերությունը յես իմ հաշվիս կվերցնեմ:

Յես ստիպված յեղա դիջել, վոր հանգստացնեմ Բիլլին, և մենք կազմեցինք հետեվյալ նամակը:

«Եսկվայր») Երեմեգեր Դորսետին

Մենք թագցրել ենք ձեր վորդուն մի տեղ, հեռու Սեմմիտից: Ամենալավ խուզարկուներն անգամ ձեզ չեն ոգնի: Միակ և վերջնական պայմանը, վորով դուք կարող եք հետ ստանալ ձեր վորդուն, հետեվյալն է: Նրան ձեզ վերադարձնելու համար մենք պահանջում ենք հազար հինգ հարյուր գոլլար խոշոր կտրոններով: Դրամն այսոր կես գիշերին պիտի թողնվի նույն տեղում, վորտեղ մենք կգտնենք այս նամակի ձեր պատասխանը. տեղի նկարագրությունը ներքև տրված է: Յեթե դուք համաձայն եք մեր պայմանին, այսոր ութն անց կես ժամին ուղարկեցեք պատասխանը: Յերբ կանցնեք Բուի գետակը Պոպլար-կոֆի ճանապարհին, այնտեղ յերեք բարձր ծառ կտեսնեք, իրարից հարյուր յարգ**): հեռավորության վրա, հենց ցանկապատի մոտ, վորը շրջապատում է վարելահողն աջ թեվի վրա: Յերբորդ ծառի դիմաց, գետինն, ցանկապատի սյունի մոտ, ձեր կողմից ուղարկված մարդը փոքրիկ կարտոնատուփ կգտնի:

Նա պիտի դնի այդ տուփի մեջ ձեր պատասխանը և անմիջապես վերագառնա Սեմմիտ:

Յեթե դուք մտածեք վորևե ստորություն անել կամ չհամաձայնեք մեր պայմանին, այլևս դուք յերբեք չեք տեսնի ձեր վորդուն:

*) Եսկվայր—Ամերիկայում և Անգլիայում հողատերերի և կալվածատերերի տիտղոս:

**) Յարդ—Անգլիայում և Հյուս. Ամերիկայում ընդունված չափ է, վորը հավասար է 3 վոտնաչափի:

819
39

Իսկ յեթե վճարեք դրամը, ինչպես ցույց ե տված,
յերեք ժամից հետո ձեր վորդին կվերագարձվի ձեզ
առողջ և անվնաս:

Այս պայմանը վերջնական ե, և յեթե դուք չհա-
մաձայնեք այդ պայմանին, վոչ մի տեղեկութուն մեզ-
նից այլևս չեք ստանա:

Գլխից ձեռք վերցրած յերկու մարդ»

Իորսետի հասցին գրեցի և նամակը գրպանս դրի:
Յերբ յես արդեն պատրաստվում եյի մեկնել, տղան մո-
տենում ե ինձ և ասում.

— Լսի՛ր, Ոձի աչք, դու ասացիր, վոր ինձ կարելի չե
հետախույզ խաղալ մինչև դու վերագանաս:

— Խաղա, իհարկե,—ասում եմ:—Միտեր Բիլլն ել
կխաղա քեզ հետ: Վո՛րն ե այդ խաղը:

— Յես հետախույզ եմ—ասում ե կարմրամորթների
առաջնորդը,— և յես պիտի նախադգուշացնեմ նորաբնակ-
ներին, վոր հնդկացիները պատրաստվում են հարձակում
գործել նրանց վրա: Յես ձանձրացել եմ ինքս հնդկացի
լինելուց: Ուզում եմ հետախույզ լինել:

— Հրաշալի յե,—ասացի,— ըստ յերեվույթին դա ան-
մեզ խաղ ե: Յես կարծում եմ միտեր Բիլլը կոգնի քեզ
այդ արյունարբու վայրենիների քիթը արորել:

— Իսկ յես ի՛նչ պիտի անեմ,—հարցնում ե Բիլլը ու
կասկածոտ նայում տղային:

— Դու ձի յես,—ասում ե հետախույզը: Չորեքթաթ
կանգնիր: Յես քեզ հեծած կգնամ նորաբնակների ձամ-
բարը: Ձի վոր չունենամ, ի՛նչ հեծնեմ:

— Հարկավոր ե առայժմ դբաղեցնել նրան,—ասում եմ
Բիլլին: Մի վիճիր հետը:

Բիլլը կանգնում ե չորեքթաթ:

Հանկարծ նրա աչքերում բռնկում ե մի արտահայտու-

Սկսեցինք շարադրել նամակը:

թյուն, վոր ունենում ե ճագարը, յերբ նրա վրա յե ընկնում թակարդը:

— Հեռու յե գտնվում այդ նորաբնակների գումակը, — հարցնում ե նա:

— Իննսուն մղոն, — ասում ե հետախույզը: — Դու ստիպված կլինես ճիգ թափել, վոր ժամանակին հասնես: Դե, հնպ, գնա:

Հետախույզը թռչում ե Բիլլի վրա ու նրա կողքերն ե խրում իր կրունկները:

Հանուն բոլոր սրբությունների, — ասում ե Բիլլը, — վորքան կարելի յե շուտ վերադարձիր, Սեմ: Ախ, իզուր մենք փրկագինը հագար հինգհարյուր նշանակեցինք: Հագար պիտի ուզեյինք: Լսում ես, կղաղարես քացի տալ ինձ: Ապա թե վոչ վեր եմ կենալու ու մի լավ ծեծ կտամ քեզ:

Յես հասա Պոպլար-կոֆ և պտտեցի այնտեղ փոստի գրասենյակի և խանութի մոտերը, խոսակցության բռնվելով հասարակության հետ, վոր գալիս եր այնտեղ իր գործերով:

Մի մորուքավոր մարդ հայտնեց ինձ, վոր Սեմմիտը, ինչպես լսել ե, վրդովված ե ծեր Եբենեզեր Դորսետի վորդու անհայտացման առթիվ: Յերեվի տղան մոլորվել ե վորևե տեղ, կամ փախցրել են նրան: Ավել վոչինչ հարկավոր չեի իմանալ ինձ:

Մի քիչ ծխախոտ գնեցի, տեղեկացա, իբր թե պատահական կերպով, բակլայի գների մասին, նամակը կամացուկ արկղը գցեցի ու հեռացա: Փոստի կառավարին ասաց, վոր մի ժամից հետո փոստի սայլակը կանցնի և իր հետ կտանի Սեմմիտի փոստը:

Յերբ վերադարձա մեր քարայրը, վոչ Բիլլը, վոչ տղան չեյին յերեվում այնտեղ: Հետազոտեցի քարայրի շրջակայքը, սիրտ արի, մի յերկու անգամ ձայն տվեցի, բայց վոչ մի պատասխան չստացա:

Ծխամորճա կպցրի, քարի վրա նստեցի և սպասում եյի ղեպքերին:

Մի կես ժամ անցած, թփերի մեջ շխշիտց լավեց, և կաղալով, քարայրի մոտ մաքուր հարթի վրա դուրս յեկավ Բիլլը: Նրա հետևից յերեվաց տղան: Նա քայլում եր հետախույզի զգույշ և դանդաղ քայլվածքով: Դեմքի վրա լայն տարածված ժպիտն եր խաղում: Բիլլը կանգ առավ, գլխարկը հանեց ու կարմիր թաշկինակով մաքրեց իր դեմքը: Տղան ութ քայլ հեռավորության վրա թագնվեց նրա հետևից:

— Սեմ, — ասաց Բիլլը, — դու ինձ դավաճան կհամարես, բայց յես ավել դիմանալ չկարողացա: Յես չափահաս մարդ եմ, տղամարդու հակումներով և ինքնապաշտպանության սովորությունով, բայց լինում են ղեպքեր, յերբ ամեն ինչ խորտակվում ե: Տղան գնաց: Յես նրան տուն ուղարկեցի: Վիժեց: Հին ժամանակները նահատակներ եյին լինում, վոր գերադասում եյին մահանալ խարույկի վրա, քան հրաժարվել վորևե հատուկ կոմբինացիայից, վորը պիտի հաջողեցներ իրենց գործը: Վոչ մեկը նրանցից չե տեսել այն գերբնական տանջանքները, վոր ստիպված եմ յեղել տանել յես: Յես աշխատում եի հավատարիմ մնալ մեր պայմանին, բայց ամեն ինչ իր սահմանն ունի...

— Ի՞նչ ե յեղել, Բիլլ, — հարցրի յես:

Նա ինձ հեծած անցավ իննսուն միլ, ուղիղ մինչև գումակը և մի մատնաչափ անգամ շուգեց զիջել: Իսկ հետո, յերբ նորաբնակները փրկված եյին, ինձ վարսակ տվեցին: Վարսակի տեղ ավազ — զգվելի բան եր: Այնուհետև մի ամբողջ ժամ յես պիտի բացատրեյի նրան, թե ինչու ջուրը թաց ե, իսկ խոտը կանաչ, և ուր ե գնում հողը, յերբ նրա մեջ ծակ ես գոյացնում: Յես քեզ ասում եմ, Սեմ, վոր մարդը միայն մարդ ե: Ոճիքից բռնեցի նրան ու սարից ցած գլորեցի: Ամբողջ ճանապարհը նա խթա-

նում եր: Յերկու վտաքերս մինչև ծնկները կապած են: Յերկու թե յերեք անգամ ձեռքս կծեց: Բայց, փառք աստրժո, գնաց—տուն գնաց: Յես ցույց տվի նրան Սեմմիտ տանող ճանապարհը և այնպես տվի ծոծրակին, վոր միանգամից ութ վտանաչափ առաջ անցավ դեպի Սեմմիտ: Ափոսս, իհարկե, վոր մենք փրկագնից զրկվեցինք: Բայց ինչ պիտի անեյի: Ելի մի կես ժամ, և ինձ ստիպված կլինեյին գժանոց տանել:

Բիւլը հառաչում ու հեվում եր, բայց նրա վարդազույն դեմքի վրա խաղաղության և հանգստության արտահայտութիւնն եր իջել:

— Բիւլ,—հարցրի չես,—քո ընտանիքում սրտի պաշթյունից վոչ վոք չի մահացել:

— Վոչ,—ասաց Բիւլը,—մեր ընտանիքում վոչ մի ժառանգական բան չի յեղել, բացի մալարիալից և դժբախտ դեպքերից:

— Այդ դեպքում կարող ես հետ նայել և տեսնել, թե ինչ ե քո մեջքի հետևը:

Բիւլը հետ նայեց, տեսավ տղային, գունատվեց և գետնին ծուներ իջնելով, սկսեց, հայտնի չե թե ինչի համար, խոտ պոկել և տաշեղ հավաքել: Մի ամբողջ ժամ անհանգստացնում եր ինձ նրա մտավոր ընդունակութիւնների վիճակը: Յես բացատրեցի նրան, վոր յեթե ծեր Դորսետը համաձայնի մեր պայմանին, մինչև կես գիշերին ամեն ինչ կվերջանա և մենք կազատվենք տղայից: Բիւլը մի կերպ հավաքեց իր ուժերը: Նրան հաջողվեց նույնիսկ խղճուկ ժպիտի նմանող մի արտահայտութիւնն տալ իր գեմքին, և խոստացավ տղային, յերբ մի փոքր ուշքի գա, ուսու-ճապոնական պատերազմ խաղալ նրա հետ:

Փրկագին ստանալու իմ ծրագիրը, վոր ապահովում եր մեզ ամեն տեսակ չար դիտավորութիւնից, արժանի չեք պրոֆեսիոնալ մանկագողներին: Այն ծառը, վորի տակ

պիտ դրվեր պատասխանը և այնուհետև ել դրամը, գրտնըվում եր ցանկապատի մոտ, իսկ շուրջը հարթ, մաքուր դաշտեր եյին տարածվում: Յեթե մի խումբ վոստիկաններ հետեվեյին մարդուն, վոր պիտի գար պատասխանն ստանալու համար, հեռվից կնկատեյին, ինչպես նա մոտենում ե, ինչպես գնում ե դաշտով կամ ճանապարհով: Ինչպես չե, Ութ և կեսին չես արդեն նստած եյի նշանակված ծառի վրա, թագնված ճյուղերի մեջ, ինչպես մի ծառի դողոջ, և սպասում եյի Դորսետի կողմից ուղարկված մարդուն:

Ճիշտ նշանակված ժամին հեծանիվով մոտենում ե մի պատանի, ցանկապատի սլունի մոտ գտնում ե կարդոնե տուփը, մեջը մի գրութիւնն ե գնում և հետ վազում Սեմմիտ:

Ելի մի ժամ սպասեցի և վորոշեցի, վոր վոչ մի խարդախութիւնն չկա, ծառից ցած սողացի, վերցրի գրութիւնը, ցանկապատի մոտով ծածուկ անցա դեպի անտառը: Կես ժամից հետո մեր քարայրում ելի գտնվում: Բաց արի գրութիւնն ու լապտերի լույսի տակ կարգացի այն Բիւլին: Գրութիւնը գրչով խզբզած վատ ձեռագիր եր, հետևյալ բովանդակութիւնով:

«Գլխից ձեռք վեցրած յերկու մարդուն

Ձենտլմեններ, ստացա սույն թվի ձեր նամակը, վոր վերաբերում ե իմ վորդուս վերադարձնելու համար ձեր կողմից պահանջած փրկագնի հարցին: Յես գտնում եմ, վոր ձեր պահանջը վորոշ չափով չափազանցած ե, ըստ վորում հակաառաջարկ եմ անում ձեզ, վորը, նախորոք կարծում եմ, ձեր կողմից ընդունված կլինի: Վերադարձրեք ինձ Ձոննիին և վճարեցեք ինքներդ ինձ կանխիկ դրամով 250 դոլլար: Այս պայմանով յես համաձայն եմ ձեզնից ընդունել նրան: Ամենից լավ ե գաք նրա հետ գիշերը,

վորովհետև հարեվանները կարծում են, թե նա մուրովել է, և յես չեմ կարող պատասխանատվութիւն վերցնել ինձ վրա, թե ինչպէս են նրանք իրենց պահելու այն մարդկանց հանդեպ, վորոնք հետ կբերեն վորդուս:

Կատարյալ հարգանքներով
Երեսնգե Դորսե՝:

— Մեծ ծովահեններ և Ֆլիբուստներն*):—բացականչեցի յես:—Այսպիսի հանդգնութիւն...

Սակայն նայեցի Բիլլին և տատանվեցի: Նրա դեմքն այնպիսի աղերսանք եր արտահայտում, վորից ավելի արտահայտիչը յես չեմ տեսել վոչ մի խոսող կամ անխոս կենդանու դեմքին:

— Սեմ,—ասաց նա: Ի՞նչ բան է վերջի վերջո յերկու հարյուր հիսուն դոլլարը: Դրամ մենք ունենք: Մի գիշեր յեվս անց կացնեմ այս տղայի հետ և յես պատրաստ կլինեմ Բեդլամի**): համար: Յես գտնում եմ, վոր միստեր Դորսետը, բացի նրանից վոր ջենտլմեն է, նա և շոալլող է: Այսպիսի համեստ գումար պահանջել: Միթե դու բաց ես թողնելու այսպիսի եժան դեպք, Սեմ:

— Ճիշտ ասեմքեդ, Բիլլ,—ասացի,—այս փոքրիկ գառը իմ ջղերիս վրա էլ է ազդում: Տանենք նրան իրենց տուն, փրկագին վճարենք և ազատվենք:

Նույն գիշերը տղային տուն վերագարձրինք: Մենք հավատացրինք նրան, թե հայրն արծաթե ծրատով հրացան և մոկասիներ***) է գնել նրա համար և վոր վաղը նրա հետ առջավորսի յենք գնալու: Այդ խոստումից հետո միայն հաջողվեց համոզել նրան, վոր մեզ հետ գնա:

*) Ֆլիբուստներ—XVII դարու ծովահեններ:

**) Բեդլամ—խելագուրկների տուն Լոնդոնում:

***) Մոկասիներ յիջերվի կաշվից պատրաստած փափուկ կոշիկներ, վոր հագնում են Հյուսիսային Ամերիկայի հնդկացիները:

Տղան տղուկի նման կպավ Բիլլի վոտքերից:

Ժամը ուղիղ տասյերկուսն էր, յերբ Եբենեզեր Գորսետի դուռը բաղխեցինք:

Հենց այն մոմենտին, յերբ յես մեր առաջվա յենթադրության համաձայն տուփից մեկ ու կես հազար դուլար պիտի հանեյի, Բիլլը ծերուկի մեկնած ձեռքի մեջ համարում էր յերկուհարյուր հիսուն դուլար:

Յերբ տղան տեսավ, վոր մենք հեռանում ենք և նրան թողնում ենք տանը, նա բարձրաձայն, ինչպես մի նավի շշակ, լաց յեղավ և սգրուկի նման կպավ Բիլլի վոտքից: Հայրը ստիպված էր խեփի սպեղանու նման մասմաս պոկել նրան Բիլլի վոտքից:

— Վերջան ժամանակ կկարողանաք պահել նրան,— հարցրեց Բիլլը:

— Ե՛հ, այժմ յես առաջվա պես ուժեղ չեմ, — պատասխանեց ծեր Գորսետը: — Սակայն, կարծում եմ, տաս ըոպե կարող եմ ապահովել ձեզ:

— Այդքանը բավական է,— ասաց Բիլլը: Տաս ըոպեյում յես կկարեմ Արևմուտքի նահանգների կենտրոնական հարավային և միջին մասերը և կանցնեմ Կանադայի սամանը:

Յեվ չնայած գիշերվա մթությանը, Բիլլի հաստությանը և իմ արագավազ վոտներին, Բիլլը Սեմմիտից մեկ ու կես միլ տարածութուն էր անցել արդեն, յերբ լիս հասա նրան:

Պատ. խմբագիր՝ Հր. Գոչար
Տեխ. խմբագիր՝ Ան. Գասպարյան
Սրբագրիչ՝ Վ. Ավագյան

Գլավիտի լիազոր Ղ - 4723. Հրատ. 4529.

Պատվեր 203. Տիրած 6000.

Թուղթ 62x74. Տպագր. 1³/₄ մամ.

Մեկ մամ. 24480 նշան. Հեղինակ 0,96 մամ.

Հանձնված է արտադրության 26 փետրվարի 1938

Ստորագրված է տպագրության համար 25 մայիսի 1938

Պատկերատի 1 տպարան, Յերևան. Լենինի 65

ԳԻՆԸ 50 ԿՈՊ.

Օ. ԳԵՆՐԻ
ВОЖДЬ КРАСНОКОЖИХ
ГИЗ АՐՄ. ՍՍՐ, ԵՐԵՎԱՆ

« Ազգային գրադարան

NL0376841

765